

Така модель є більш прийнятною у сільському господарстві, ніж аналіз беззбитковості, який передбачає цілий перелік умовностей застосування графічної бухгалтерської моделі.

Розроблений концептуально-аналітичний метод може бути використаний як інструмент оцінки та аналізу реальних ситуацій у практиці стратегічного і тактичного управління підприємством з метою підвищення ефективності як стійких підприємств, так і для вирішення антикризових завдань з подоланням однієї з головних проблем менеджменту та маркетингу – ризику та невизначеності ринку.

Література:

1. Вітлінський В.В. Математичне програмування. [Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни]/ В.В. Вітлінський, С.І. Наконечний, Т.О. Терещенко – К.: КНЕУ, 2001. – 248 с.
2. Воцинин А.П. Оптимизация в условиях неопределенности / А.П. Воцинин. Г.Р. Сотиров – М.: МЭИ. София: Техника, 1989. – 224 с.
3. Дем'яненко С.І. Менеджмент виробничих витрат у сільському господарстві. [Навчальний посібник] / Сергій Іванович Дем'яненко. – К.: КНЕУ, 1998. – 264 с.
4. Чумаченко І.В. Стохастический метод оптимизации стратегии производства с позиции маржинального подхода к учету затрат в условиях неопределенности рынка / И.В. Чумаченко, В.М. Момот // Економіка розвитку. – ХНЕУ. – 2005 – №3 (35). – С. 38 – 42.
5. Хасанов Ш.М. Маржинальный подход к ценообразованию и управленческим решениям / Ш.М. Хасанов, Л.Л. Хоменко // Маркетинг в России и за рубежом. – 2003. – №5. – С. 44-57.

УДК 334

КООПЕРАТИВНІ ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ ЯК ЗАСІБ ІНФОРМАЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПРОГРЕСИВНОЇ АГРОНОМІЇ НА ТЕРИТОРІЇ ЛІВОБЕРЕЖНОЇ УКРАЇНИ (кінець ХІХ – початок ХХ СТ.)

Панченко О.П., здобувач

ВНЗ Укоопспілки «Полтавський університет економіки і торгівлі»

Відображено роль кооперативних періодичних видань кінця ХІХ – початку ХХ ст. у процесі розвитку прогресивної агрономії на території Лівобережної України. Визначено основні напрями їх інформаційного сприяння розвитку ефективного рослинництва. Підкреслено значення історичного досвіду забезпечення сільськогосподарських товаровиробників спеціальною інформацією для розвитку сучасної агрономічної практики.

Reflects the role of cooperative publications late XIX - early XX century. in the development of advanced agronomy in Left Bank Ukraine. The main directions of their information to promote effective crop production. Stressed the importance of the historical experience of providing agricultural producers specific information for the development of modern agronomic practices.

Постановка проблеми. Аграрний сектор України має потужний потенціал щодо виробництва конкурентноздатної продукції. Проте, є очевидним, що наявні ресурсні можливості використовуються у повній мірі. Теж саме

можна сказати і про величезний потенціал аграрної науки України, яка володіє розробками, що не рідко перевищують досягнення світового рівня. Але значна кількість з цих новітніх розробок невідома сільськогосподарським товаровиробникам, і тому цінні результати багаторічних досліджень вітчизняних вчених залишаються незапитаними. У зв'язку з цим існує багаторічна проблема зближення української аграрної науки з практикою.

Вирішення названої проблеми у значній мірі залежить від правильності вибору і застосування відповідних комунікаційних каналів, здатних донести інформацію про прогресивні методи і технології до безпосереднього споживача – сільськогосподарського товаровиробника. Використовуючи широкий сучасний спектр інформаційних інструментів, передусім телебачення та Інтернету, варто враховувати й традиційне значення спеціальної періодики. До речі, саме вона має багаторічні традиції і досвід, значна частина з яких не втратили своєї актуальності.

Переконливим свідченням ефективності використання спеціальних, зокрема, кооперативних періодичних видань для поширення агрономічних знань може бути узагальнений вітчизняний досвід кінця XIX – початку XX ст.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Оцінюючи ступінь відображення у сучасній історико-економічній літературі ролі кооперативних видань кінця XIX – початку XX ст. як універсального та ефективного джерела інформації агрономічного характеру, слід зазначити, що в опублікованих роботах вітчизняних дослідників дано лише загальну позитивну оцінку названих видань. Такий акцент зроблено у роботах М.В. Алімана, О.П. Анікіної, В.А. Вергунова, Т.С. Гринівського, А.О. Пантелеймоненка, Г.Я. Рудого та інших [3, 4, 10, 35, 36, 41]. Сьогодні у історико-економічній літературі не існує узагальнюючих праць, присвячених становленню вітчизняних кооперативних видань кінця XIX – початку XX ст., а тим більше та їх ролі у процесі розвитку прогресивної агрономії. Ця обставина й обумовлює необхідність подальших наукових досліджень названої проблеми.

Постановка завдання. Метою статті є відображення ролі кооперативних видань кінця XIX – початку XX ст. як засобу інформаційного забезпечення процесу розвитку прогресивної агрономії на території Лівобережної України.

Основними методами цього дослідження стали ретроспективний аналіз досвіду і синтез інформації опублікованих у вітчизняних кооперативних виданнях дорадянського періоду.

Виклад основного матеріалу дослідження. Скасування кріпосного права, хоч і не вирішило аграрної проблеми, проте воно відкрило перед сільським господарством України можливість щодо розвитку великого товарного виробництва, із застосуванням складних машин, мінеральних добрив, сортового насіння тощо. Характерною особливістю стало поглиблення його спеціалізації. Наприкінці XIX ст. на території України чітко виокремилось кілька районів торгівельного землеробства.

Початок XX ст. був характерний цілим рядом обставин, що стали визначальними для вітчизняного сільського господарства. Так, за словами

відомого сьогодні економіста-кооператора А.О.Пантелеймоненка «столипінська аграрна реформа... своїми прогресивними заходами дала новий потужний імпульс розвитку ринкових відносин в аграрному секторі Наддніпрянської України. Фокусуючи увагу на економічних заходах названої реформи, можна цілком справедливо стверджувати, що вони стимулювали активну участь селян-товаровиробників у функціонуванні місцевих і віддалених, зокрема зарубіжних ринків сільськогосподарської продукції» [34, с. 24].

Саме ця обставина вимагала від орієнтованих на потреби ринку сільських товаровиробників відповідних професійних знань та застосування найновіших технологій, у тому числі щодо організації ефективного ведення рослинництва. А враховуючи низький рівень спеціальних знань та обмежений доступ до інформації, про що зазначалося вище, одним із не багатьох носіїв прогресивних методів господарювання стали тогочасні періодичні кооперативні видання.

Одним із таких видань, що чи не першим з'явилося на території Лівобережної України були «Журнали Полтавского общества сельского хозяйства». Саме цей часопис періодично публікував результати агрономічних досліджень Полтавського дослідного поля. Так, у 1891 р. на його сторінках з'явилися «Результаты дослідів з озимими і яровими рослинами на Дослідному полі у 1890-91 році». Вони дозволили визначити оптимальний час посіву місцевих сортів названих зернових культур для того, «щоб вони виявилися найбільш стійкими до морозів» [38, с. 30-34]. Подібні результати продовжував публікувати кооперативний журнал «Хуторянин» (видання «Полтавского общества сельского хозяйства», що видавалося паралельно з «Журналами...» після 1896 р.). Так, у 1897 р., для широкого ознайомлення сільськогосподарських товаровиробників з найновішими досягненнями агрономічної науки, у ньому було опубліковано «повідомлення директора дослідного поля на річному засіданні ПТСТГ 11 грудня 1896 р.» під назвою «Главнейшие результаты опытов, проведенных на Полтавском опытном поле в 1896 году» [9, с. 16-21].

Результати діяльності дослідних полів традиційно оприлюднювалися на сторінках кооперативних видань. Можна назвати як самостійні праці, наприклад, Ю.Ю. Соколовського «Краткий очерк о результатах опытов Полтавского опытного поля в 1902 года в связи с предыдущими годами» (1905 р.), так і численні публікації у періодичних виданнях [43; 12, с. 13; 17 с. 8-9; 30, с. 3-4; 1, с. 5-6; 16, с. 9-10].

Ознайомлення з досягненнями агрономічної науки та досвідом ефективної організації рослинництва було традиційним для читачів «Хуторянина», «Селянина», «Южнорусской сельскохозяйственной газеты» та інших подібних періодичних видань. У більшості їх номерів друкувалися статті, що мали неабияке практичне значення для розвитку ефективного рільництва, городництва і садівництва. Для загального уявлення про тематику таких статей пропонуємо назви окремих з них, опублікованих у журналі «Хуторянин» протягом 1897-1898 рр. Так, найбільш характерними серед таких статей є:

«Влажность почвы при различных культурных условиях», «Два способа разведения клубники», «Об организации земледельческих хозяйств», «Об урожае жита на черном пару и работе на нем», «Опыт посева проса», «Опыты с люцерной», «Об усилении плодоношения фруктовых деревьев» та «С Полтавского опытного поля» [8, с. 615-618; 7, с. 55-56; 19, с. 74; 6, с. 627; 37, с. 655; 31, с. 81-96; 20, с. 339].

Крім вищезгаданих публікацій, розмічених на сторінках «Хуторянина» на особливу увагу заслуговує замітка під назвою «Одно из степных хозяйств». Її автор не просто повідомляв про результати своїх агрономічних спостережень, а й закликав читачів журналу до активної дискусії навколо актуальних питань ведення землеробства. Так, зокрема він зазначав: «Лише іноді доводиться зустріти повідомлення про способи ведення господарства землевласниками нашої (Полтавської – примітка наша) губернії, про застосування ними сівозміни і про результати... обробки землі... Сподіваюсь, що наведені дані можуть послужити кожному із хазяїв для порівняння із своїм господарством і викличуть, можливо, інші повідомлення, що висвітлюватимуть ті чи інші способи ведення господарства, що мають місце у наших господарствах» [29, с. 574-575].

Значну увагу пропаганді прогресивних форм і методів агрономії приділяли спеціалізовані періодичні видання інших українських губерній. Так, «Агрономический журнал», що належав широковідомій у Російській імперії кооперативній організації – «Харьковскому обществу сельского хозяйства и сельскохозяйственной промышленности», два рази на місяць знайомив своїх читачів з досягненнями вітчизняної аграрної науки. Публікаціям на згадану тематику було відведено спеціальний розділ «Агрономического журнала» під назвою «Опытное дело». Аналогічні рубрики мали «Южнорусская сельскохозяйственная газета» та «Хлібороб», що видавалася тією ж кооперативною організацією. У своїй підписній рекламі перше з названих кооперативних видань підкреслювало, що воно присвячене «питанням аграрної політики, громадської агрономії, кооперації, дослідній справі і техніці сільського господарства» [2]. А друге у такому ж рекламному блоці зазначало, що у ньому «вміщуються статті: про польове господарство, луківництво, травосіяння, садівництво, городництво...» [44].

Та разом з тим, видавці кооперативних видань робили спроби системного підходу до викладу інформації щодо результатів досліджень тогочасної агрономічної науки. Зокрема, широковідома Харківська сільськогосподарська асоціація («общество сельского хозяйства») у 1913 р. презентувало ідею започаткування виходу у світ спеціального періодичного видання – журналу «Сельскохозяйственное растениеводство Юга России». У зв'язку з цим «Южнорусская сельскохозяйственная газета» вмістила замітку відомого вченого М.В. Курдюмова під назвою «В каком журнале по опытному делу мы нуждаемся?». У ній, зокрема зазначалося: «Журнал..., що пропонується до видання, як це впливає із його назви, матиме предметом свого обговорення дослідну справу південної частини Російської імперії... Деякі сторони дослідної справи існуючою пресою у нас не обговорюються взагалі, і новий

орган повинен закрити цю прогалину...» [14, с. 10-12]. Навіть при самій стриманій оцінці викладеної вище інформації, слід зауважити, що доступність результатів агрономічної науки кінця XIX - початку XX ст. є взірцевою для сьогодення, коли вітчизняний аграрний сектор відчуває брак кваліфікованої допомоги з боку української агрономічної науки.

Продовжуючи аналіз періодичних кооперативних видань, зазначимо, що вони також надавали сільськогосподарським товаровиробникам значну допомогу у пошуку кращих сортів «посівного матеріалу», розміщаючи на своїх сторінках об'яви зацікавлених у цьому осіб. Так, наприклад, у журналі «Хуторянин» було розміщено наступне повідомлення: «Шукаю купити партію великонасінневої столової чечевиці і кілька десятків пудів зеленого англійського гороху» [23, с. 80]. Названі видання також розміщували різноманітні об'яви щодо наявного у передових господарствах високоякісного насіння. У одній з таких об'яв зазначалося: «Махівське насіннєве господарство Івана Йосиповича Шатілова, існує з 1881 р., пропонує: овес, конюшину, вику. Назване у цій об'яві господарство має п'ять нагород сільськогосподарських виставок» [22, с. 698]. Слід згадати і той факт, що кооперативні видання широко інформували про пропозицію високоякісного насіння від кооперативних організацій, зокрема, сільськогосподарських асоціацій [27, с. 97; 21, с. 1]. Останні через популярні періодичні кооперативні видання повідомляли про «підписку» (прийом замовлень) на постачання у господарства штучних добрив, що безумовно сприяло збагаченню виснаженого ґрунту, і підвищенню урожайності господарств сільських товаровиробників [21, с. 1].

Неоціненне значення для розвитку прогресивної агрономії мали анонси про майбутні спеціалізовані сільськогосподарські виставки та замітки про підсумки їх проведення [15, с. 605-606; 39, с. 627]. Так, вже неодноразово згаданий вище журнал «Хуторянин» друкував повідомлення про Роменську виставку у продовж кількох місяців – з 10 по 46 номер. Отримавши у такий спосіб інформацію, сільські товаровиробники мали можливість завчасно спланувати відвідання такого важливого заходу для розвитку свого господарства. При цьому слід зазначити, що повідомлення про сільськогосподарські виставки мала досить широку географію. Як правило кооперативні періодичні видання, що видавалися кооперативною організацією однієї губернії розміщували об'яви щодо запланованих виставок у сусідніх і навіть віддалених регіонах. Зокрема, журнал «Хуторянин» традиційно інформував сільськогосподарських виробників про названі заходи Чернігівської, Харківської, Катеринославської, Київської та інших губерній [24, с. 732; 25, с. 747]. Такі виставки як правило мали відділи рільництва, садівництва, городництва, хмелярства, квітникарства, лісництва тощо [24, с. 732]. Вони не просто демонстрували досягнення тогочасної агрономічної науки, тут сільські товаровиробники могли придбати чи замовити «новинки» для подальшого застосування їх у власному господарстві. Зауважимо, що сільськогосподарські виставки були орієнтовані на широке коло сільських хазяїв. Про це свідчить замітка одного з організаторів такої виставки, що

відбулася у 1898 р. у містечку Прилуках Чернігівської губ. Дещо розчарований її результатами, пан К. Ровнянков, зокрема, зазначав: «Загалом, любителі саду знайшли б на виставці чимало цікавого, але через дощову погоду, виставка позбавилась найбільш бажаних для неї відвідувачів – дрібних місцевих хазяїв» [39, с. 627].

Не менш важливими були й анонси щодо організації ознайомчих екскурсій на дослідні поля, показові ферми і садки, що належали кооперативним організаціям, передусім, сільськогосподарським асоціаціям. Так, «Хуторянин» у травні 1898 р. повідомляв: «Користуючись теперішнім вільним для пп. хазяїв нашої (Полтавської – примітка наша) губернії часом, адміністрація Полтавського дослідного поля пропонує зацікавленим господарям відвідати дослідне поле 9 і 10 травня, з метою огляду найбільш цікавих у даний момент дослідів щодо штучного травосіяння і різної обробки пару на озимі хліба... Огляд дослідного поля доцільно розпочати з 10 годин ранку і до першої години дня, а потім з четвертої пополудні і до вечора» [11, с. 280]. Очевидно, що участь у таких спеціалізованих екскурсіях сприяла поширенню кращих сортів сільськогосподарських культур та найновіших форм і методів організації рослинництва.

Величезне значення мала кооперативна періодика і у організації агрономічної допомоги сільському населенню. Так, один з популярних журналів у 1899 р. інформував: «Полтавський повітовий агроном цим оголошує, що в кінці січня, протягом лютого і на початку березня ним буде здійснено ряд поїздок з метою безпосереднього ознайомлення із станом сільського господарства у повіті. Агроном переконливо просить пп. сільських хазяїв тих, які мають будь-яку потребу у вирішенні агрономічних питань... повідомити його заздалегідь за адресою земської управи, щоб у нього була можливість відвідати господарства особисто...» [26, с. 17]. При цьому слід згадати і про більш системну роботу місцевих земств – організацію агрономічних курсів, про що періодичні кооперативні видання також інформували своїх читачів [40, с. 633].

Крім цього, кооперативні газети і журнали сприяли професійній самоорганізації осіб, які прагнули до підвищення ефективності рослинництва у своїх господарствах шляхом покращення посівного матеріалу. У цьому зв'язку привертає увагу стаття земського агронома С. Кулжинського, опублікована 1912 р. у журналі «Селянин», під назвою «Об организации союза семеноводов при сельскохозяйственных обществах» [13, с. 4-9]. У ній, зокрема, зазначалося: «У даний час безумовно існує величезний попит на насіння кормових і культурних покращених рослин. По за сумнівом, однак, і те, що значна кількість насіння поступає на... насінневий ринок незадовільної якості: – не типове, часто поганої схожості, засмічене насінням бур'янів – іноді навіть дуже шкідливих.

Усе питання зводиться, відповідно до того, щоб по-перше, у хазяїв була впевненість у тому, що їх насіння правильно виведене і буде куплене на місці по гарній ціні, а по-друге, і до того, щоб у наших місцевих асоціацій («обществ» – прим. наша) і земських складів була впевненість у тому, що пропо-

нований місцевий насінневий матеріал і справді задовольнить висунуті до нього вимоги.

Думається, що легше за все досягти цього, організувавши при повітових сільськогосподарських асоціаціях так звані «спілки насінневодів». Такі спілки виникли вже у Харківській губернії при Валківській повітській сільськогосподарській асоціації, у Полтавській губернії при Костянтиноградській, а у даний час організовується при Роменській повітській сільськогосподарській асоціації...» [13, с. 5].

Цінність цієї публікації полягає не лише у загальній інформації про існування спілок насінневодів. У названій статті автор запропонував статут такої організації. Таким чином, зацікавлені особи з числа сільськогосподарських товаровиробників отримували реальну можливість у своєму повіті організувати аналогічну спілку, не чекаючи сторонньої допомоги.

Популярними рубриками періодичних кооперативних видань щодо питань агрономії були вже згадані рубрики «Кореспонденція» та «Питання і відповіді», у яких читачі отримували і ґрунтовні, і бліц-консультації на актуальні для них питання. Важливою частиною роботи кооперативних періодичних видань щодо інформаційної підтримки впровадження прогресивної агрономії у поміщицькі та селянські господарства було й традиційне включення до їх матеріалів списків, а іноді й оглядів спеціальної літератури агрономічного змісту, наприклад, «Про нові і старі книги», що була традиційною для журналу «Хуторянин» [18, с. 877].

Говорячи про інформаційну підтримку кооперативними періодичними виданнями розвитку прогресивної агрономії не можна не згадати про значення «Бібліотеки «Хуторянина»», що була цінним додатком журналу «Хуторянин» протягом 1909-1917 рр. [5]. При цьому слід зазначити, що названі видання не втрачали жодної можливості, щоб зайвий раз підкреслити економічний зміст прогресивної агрономії і, зокрема, галузі рослинництва. Підтвердженням цього є опубліковані у «Календре-«Хуторянин»» «П'ять правил розумного рільництва». На думку автора вони мали стати незмінними правилами для сільськогосподарських товаровиробників. Враховуючи їх актуальність і в наш час, пропонуємо їх у скороченому варіанті:

«Правило перше. ... розводити переважно ті рослини, які у даній місцевості... мають на місцевих ринках (базарах) гарантований збут...

Правило друге. ... вибрати з тих культур, що розводяться у даній місцевості найбільш стійкі, врожайні і дохідні...

Правило третє. ... треба розводити рослини у таких кількостях і у такій різноманітності, щоб роботи щодо їх культури (розведення) не скупчувались на один час, а рівномірно розподілялись протягом усього рослинного часу, від самої ранньої весни до глибокої оселені...

Правило четверте. ... треба знайти таке поєднання різноманітних рослин, щоб проміжні рослини і відходи від культур давали як найбільше кормів для худоби...

Правило п'яте. ...треба правильно розподілити посіви рослин у полі по окремим клинам (рукам) і правильно висівати їх одне за одним (змінювати) за роками, тобто установлювати правильну сівозміну...» [32, с. 2, 5, 8, 9].

Крім інформаційного стимулювання впровадження у практику сільськогосподарського виробництва інновацій агрономічної науки і практики, кооперативні періодичні видання робили спроби щодо безпосереднього поширення кращих сортів насіння шляхом розсилки своїм підпищикам. Так, «Южнорусская сельскохозяйственная газета» у підписній рекламі на 1906 р. повідомляла: «З 7 номера (кінця лютого) підпищикам-селянам буде безкоштовно розсилатись городне і баштанне насіння кращих сортів» [33, с. 2].

Висновки. Підсумовуючи вище сказане, зауважимо, що інформаційне сприяння кооперативних періодичних видань розвитку прогресивної агрономії кінця ХІХ – початку ХХ ст. здійснювалося за такими напрямками:

- опублікування результатів агрономічних досліджень, здійснених дослідними закладами (дослідними полями, станціями, показовими господарствами, садами), що належали сільськогосподарським асоціаціям («сельскохозяйственных обществ») і земствам;

- ознайомлення читачів з досягненнями агрономічної науки та досвідом ефективної організації рослинництва;

- розміщення спеціальних об'яв та реклами посівного матеріалу, штучних добрив, пропонованих організаціями та приватними особами;

- анонсування майбутніх сільськогосподарських (спеціалізованих) виставок, ознайомчих екскурсій на дослідні установи та показові господарства, а також інформування про їх результати;

- повідомлення про заплановані заходи щодо агрономічної допомоги сільським товаровиробникам з боку земських установ;

- поширення інформації про нові спеціалізовані організаційно-правові форми самоорганізації і самопомоги сільськогосподарських виробників та публікація необхідних для їх організації установчих документів (статутів, заяв, договорів тощо);

- надання професійних агрономічних консультацій, публікація запитань читачів і відповідей на них;

- публікація оглядів погоди та відповідні рекомендації щодо врахування погодних умов у веденні рільництва, городництва та садівництва;

- розміщення списків та оглядів нової літератури з питань рослинництва.

Така потужна інформаційна підтримка позитивно впливала на модернізацію тогочасних аграрних господарств. А досвід інформаційного супроводу заслуговує і сьогодні на особливу увагу. Його творче використання може сприяти ефективному розвитку сучасної української агрономічної науки і практики.

Література.

1. Аджигайское опытное поле // Южно-Русская сельскохозяйственная газета. – 1906. – № 39-40. – С. 5-6.

2. Алексеев А. Производительная кооперация на Западе и в России / А. Алексеев. – Харьков: Типография Т-ва Потр. О-в Юга России, 1919. – 63 с.

3. Аліман М.В. В. Доманицький і становлення споживчої кооперації на Київщині / М.В.Аліман // ДВ-вкладка газети Вісті... – 2007. – 13 квітня. – С. 1-16.
4. Анікіна О. П. Періодичні видання як джерело з історії агрономії в Україні 20 - 30-х рр. ХХ ст. Автореф. дис... канд. іст. наук: 07.00.07 / О.П. Анікіна; УААН. Держ. наук. с.-г. б-ка. – К., 2004. – 21 с. – укр.
5. Библиотека «Хуторянина». Список изданий // Обер-Таллер М.О. Счетоводство для мелких (крестьянских) хозяйств юга России / М.О. Обер-Таллер. – Библиотека «Хуторянина». – Полтава: Изд. ж-ла «Хуторянин» ПОСХ, 1914. – 92 с.
6. Васильченко Ф.И. Об урожае жита на черном пару и о работе на нем / Ф. И. Васильченко // Хуторянин. – 1898. – № 41. – С. 627.
7. Васьков П. Два способа разведения клубники / П Васьков // Хуторянин. – 1897. – № 5. – С. 55-56.
8. Влажность почвы при различных культурных условиях // Хуторянин. – 1898. – № 40. – С. 615-618.
9. Главнейшие результаты опытов, проведенных на Полтавском опытном поле в 1896 году // Хуторянин. – 1897. – 2 января. – № 1. – С. 16-21. (38 с.)
10. Гринівський Т.С. Українська преса періоду революції 1917-1920 років (на матеріалі часопису «Книгарь») / Т.С. Гринівський. [Електронний ресурс] /Режим доступу: <http://www.journlib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=1526>
11. К сведению Полтавских хозяев // Хуторянин. – 1898. – № 17. – С. 280.
12. Книги поступившие в редакцию // Южно-Русская сельскохозяйственная газета. – 1906. – № 5. – С. 13.
13. Кулжинский С. Об организации союза семеноводов при сельскохозяйственных обществах / С.Кулжинский // Селянин. – 1912. – № 1. – С. 4-9.
14. Курдюмов Н.В. В каком журнале по опытному делу мы нуждаемся? / Н.В. Курдюмов // Южнорусская сельскохозяйственная газета. – 1913. – № 43. – С. 10-12.
15. Награды на Прилукской выставке // Хуторянин. – 1898. – № 39. – С. 605-606.
16. Научные основы рациональной обработки пашни (Из опыта Ивановской опытной станции) // Южно-Русская сельскохозяйственная газета. – 1906. – № 45-46. – С. 9-10.
17. Некоторые данные результатов сети опытных полей Всероссийского общества сахарозаводчиков за 1901 – 1904 гг. // Южно-Русская сельскохозяйственная газета. – 1906. – № 5. – С. 8-9.
18. О новых и старых книгах // Хуторянин. – 1910. – № 22. – С. 877.
19. Об организации земледельческих хозяйств // Хуторянин. – 1897. – № 5. – С. 74.
20. Об усилении плодоношения фруктовых деревьев // Хуторянин. – 1897. – № 12. – С. 157-158.
21. Объявление // Селянин. – 1912. – № 1. – С. 1.
22. Объявление // Хуторянин. – 1897. – № 48. – С. 698.
23. Объявление // Хуторянин. – 1897. – № 5. – С. 80.
24. Объявление // Хуторянин. – 1898. – № 47. – С. 732.
25. Объявление // Хуторянин. – 1898. – № 48. – С. 747.
26. Объявление // Хуторянин. – 1899. – № 2. – С. 17.
27. Объявление // Хуторянин. – 1899. – № 6. – С. 97.
28. Объявление // Южнорусская сельскохозяйственная газета. – 1902. – № 6. – С. 1.
29. Одно из степных хозяйств // Хуторянин. – 1898. – № 41. – С. 574-575.
30. Опытное поле и хозяйство // Южно-Русская сельскохозяйственная газета. – 1906. – № 29-30. – С. 3-4.
31. Опыты с люцерной // Хуторянин. – 1897. – № 7. – С. 81-96.
32. Организация (устройство) полеводства в среднем крестьянском хозяйстве черноземного края // Календарь «Хуторянин». – Полтава: Тип. «Хуторянин» П.О.С.Х, 1917. – 190 с.
33. От редакции // Южнорусская сельскохозяйственная газета. – 1906. – № 5. – С. 2.

34. Пантелеймоненко А.А. Активизация кооперативного движения в украинском селе в период Столыпинской Аграрной Реформы (1906-1911 гг.) / А.А. Пантелеймоненко. // Столыпинские чтения: Сборник докладов, выступлений, статей. – Київ: Міжнародна благодійна організація «Демократичний фундамент», 2010. – С. 24-29.

35. Пантелеймоненко А.О. Становлення кооперації в українському селі: історико-економічні аспекти: Монографія / А.О. Пантелеймоненко. - Полтава: РВЦ ПУСКУ, 2006. – 227 с.

36. Періодичні та продовжувані видання на Полтавщині (XIX-XX ст.) / Уклад.: В.А.Вергунов, О.П. Анікіна. [Наук. ред. В.А. Вергунов]. – К.: УААН. ЦНСГБ, 2002. – 46 с.

37. Придатко А. Опыт посева проса / А. Придатко // Хуторянин. – 1898. – № 43. – С. 655.

38. Результаты опытов с озимыми и яровыми растениями на Опытном поле в 1890-1891 году // Журналы Полтавского общества сельского хозяйства: 1891 год. – Вып. Шестой. – Полтава: Типография Фришберга, 1892. – С. 30-34.

39. Ровнянков К. Плодоводство на сельскохозяйственной выставке / К. Ровнянков // Хуторянин. – 1898. – № 41. – С. 627.

40. Романенко Т.Л. О сельскохозяйственных курсах для взрослого населения / Т.Л. Романенко // Селянин. – 1913. – № 22. – С. 633.

41. Рудий Г. Періодика України 1917-1940 рр. як історичне джерело / Г.Рудий // Бібліотечний вісник. – 2008. – № 1. – С. 29-35.

42. С Полтавского опытного поля // Хуторянин. – 1897. – № 21. – С. 339.

43. Соколовський Ю.Ю. Краткий очерк о результатах опытов Полтавского опытного поля в 1902 года в связи с предыдущими годами / Ю.Ю. Соколовський. – Полтава: Изд. Полтав. о-ва с.х., 1905. – 150 с.

44. Справочная книга для сельских товариществ [Под ред. Мацевича К.А.] – Харьков: «Печатное искусство», 1913. – 152 с.

УДК 338.439.5:631.53.01:633.85

ПРОБЛЕМИ ТА НАПРЯМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ НАСІННЄВОГО РИНКУ ОЛІЙНИХ КУЛЬТУР

Петренко В.С., аспірантка

Херсонський державний аграрний університет

Розглядаючи проблеми державного регулювання розвитку насінництва олійних культур в Україні, вкрай важливо визначити чинники, що характеризують цей процес, а відповідно, й мають негативний чи позитивний вплив. У статті акцентуються увага на проблемах законодавчої та нормативно-правової бази розвитку селекції та насінництва олійних культур, пропонуються шляхи їх розв'язання.

Considering the problems of state regulation of seed oil crops in Ukraine, it is important to identify factors that characterize this process and, therefore, also have a negative or positive impact. The article accentuated attention to the problems of legislative and regulatory framework of plant breeding and seed oil crops, proposed solutions.

Постановка проблеми. На сьогодні в Україні законодавча база оновлюється, все ширше впроваджуються демократичні методи регулювання суспільних відносин, в тому числі й відносин в галузі насінництва. Підвищення ролі права в регулюванні відносин, які складаються при вирощуванні високопродуктивного насіння олійних культур, дозволить задовольнити потреби